

Verslag broedvogels De Kroon/Vitens 2023

Ben de Kruijff – 03 augustus 2023

2023 was een jaar met veel broedvogels maar een iets tegenvallend broedsucces voor de weidevogels. Hoogtepunt was het succesvol broeden van drie paar kluten die 12(!) jongen hebben grootgebracht.

Veel weidevogels zijn gaan broeden op de Kroon in het natte voorjaar. De precieze gegevens staan hieronder vermeld bij de bespreking van de afzonderlijke soorten. Helaas zijn veel nesten gepredeerd en zijn ook veel jonge vogels het slachtoffer geworden van predatoren.

Het is lastig om een precieze oorzaak hiervan vast te stellen. Wij hebben het sterke vermoeden dat groepen kraaiachtigen (tot wel vijftig te gelijk) hier schuldig aan zijn. Echter de vos heeft het gebied ook bezocht zoals bleek uit opnames met een cameraval. Het aantal katten wat via de ingang van de Kroon is binnengekomen lijkt duidelijk minder te zijn. In een achter het kattenhek geplaatste val werd geen enkele kat aangetroffen (wel een egel!) terwijl vorig jaar voordat het kattenhek werd geplaatst er meer dan 10 katten in de val zijn gevangen (en weer zijn losgelaten). We kunnen dus wel concluderen dat de plaatsing van het kattenhek succesvol was. Predatie door roofvogels (de buizerd broedt vlakbij), reigers, ooievaars of kleine marterachtigen is ook aannemelijk. Door omstandigheden is begrazing in de broedtijd op een deel van V1 door een paar drachtige koeien niet doorgestaan wat wellicht ook negatief heeft gewerkt.

Vorige zomer is op de plasdras van Vitens een broedvlot geplaatst. Visdiefjes en scholekster hebben het vlot verkend maar alleen een kleine plevier heeft er zijn nest gebouwd dat helaas verloren is gegaan.

Om de sterk uitbreidende moerasvegetatie op de plasdras van de Kroon te onderdrukken is op twee plaatsen deze winter een laag zwart landbouwplastic aangebracht verzwaard met tegels. Op het plastic van het eiland op de plasdras zijn op een aantal plaatsen laagjes schelpen aangebracht voor het creëren van broedmogelijkheden. En dat heeft gewerkt!

Op de schelpen hebben een paar kieviten, kleine plevieren en drie paar kluten succesvol gebroed. De scholekster broedplank heeft wel als zitplaats voor visdiefjes en andere vogels gediend maar het eerste broedgeval moet nog plaatsvinden.

Dit jaar hebben wij het water in de greppels op V1 en V2 eind april laten weglopen om de groei van rietgras en andere water minnende planten in de greppels af te remmen.

De inventarisaties zijn weer op de gebruikelijke wijze door TB en BdK uitgevoerd. Omdat TB in het voorjaar een kwartel heeft zien opvliegen is er extra goed geluisterd naar kwartels maar die zijn niet verder waargenomen. Ook is voor het maaien goed geluisterd of de kwartelkoning riep maar zonder succes.

Omdat het frezen van het gedeelte van het land van Vitens vorig jaar een aanzienlijke toename gaf van het aantal broedende kieviten is bij wijze van proef ook op het middelste gedeelte van V2 (waar nooit weidevogels broeden) ongeveer 150 vierkante meter gefreesd. Dit heeft echter niet geleid tot broedgevallen. Overigens is het frezen op VW4 ook weer uitgevoerd wat weer leidde tot flinke aantallen broedende kieviten.

Het aanleggen van nieuwe stuwen bij Vitens en het weidevogel gerichte beheer heeft duidelijke positieve resultaten. Zo hebben er drie paar gele kwikken succesvol op het zeer bloemrijke gedeelte van Vitens gebroed. In de zomer zijn op de grens VW3 en VW4 twee zon aangedreven pompen geplaatst die een aantal van de greppels op het land van Vitens van water voorzien wat een sterke toename gaf van het aantal voedselzoekende vogels.

Kleine plevier voor broedende kluut – foto Ben de Kruijff

Hieronder worden de afzonderlijke broedvogels behandeld. Daarna volgt in tabelvorm het verloop van de broedvogels in de tijd en de verklaring van de gebruikte afgekorte gebiedsaanduidingen.

Grutto

De eerste grutto's verschenen midden maart op de Kroon en vestigden zich over een periode van 1.5 maand op diverse plaatsen in het gebied. Ook grutto met kleurringcode R3LYBR kwam voor het vierde jaar weer broeden. Manke Nelis de grutto met de afhangende rechterpoot werd weer voor het derde jaar op rij alarmerend waargenomen.

De gruttoparen zaten op de volgende locaties: V1 (4-5), V2.1(1), VW4, VM2, VO2 (2-3). Dit brengt het totaal op 7-9 broedparen. Dit is het hoogste aantal broedparen sinds het op weidevogels gerichte beheer is begonnen. Mogelijk is de veroorzaakt door de jonge vogels die de afgelopen twee jaar zijn grootgebracht in het gebied. Slechts ongeveer drie paar kreeg jongen beoordeeld naar het alarmeren van de ouders. Er kon worden vastgesteld dat de eieren van een aantal nesten op V1 zijn weggehaald waarschijnlijk door kraaiachtigen.

Op 14 juni verbleven er 3 vliegvlugge jonge grutto's op de plasdras terwijl er tegelijk achter op het land van Vitens nog een paartje heftig alarmeerde en die dus ook grote jongen hadden. De schatting is dus dat er 4-7 jonge grutto's zijn groot gebracht iets minder dan vorig jaar maar wel het derde jaar op rij dat er jonge grutto's zijn uitgevlogen.

Tureluur

Het blijft goed gaan met het aantal broedparen van de tureluur in het gebied. Paartjes waren op V1 (2-3), V2.2 en plasdras (3-4) en VW4, VM2 en VO2(3). Totaal dus 8-10 broedparen. Het lijkt of het maximaal haalbare aantal broedparen in het gebied is bereikt. Er werden slechts 2 opgroeiende jonge tureluurs waargenomen wat duidelijk minder is als vorige jaren. Ook werden de gebruikelijke groepjes jonge tureluurs op de plasdras niet waargenomen. Het broedsucces was dus matig. Een optimistische schatting op basis van het gedrag van de ouders is dat 3 paar jongen heeft groot zien worden.

Kievit

De kievit is de meest algemene weidevogel in het gebied. Broedparen waren aanwezig op V1 (8), V2.2 en plasdras(6), VW4(6), VW3(1), VW2(1), VM2(2) en VO2(3). Het totaal was dus 27 paar! Heel snel bleek dat veel nesten verloren gingen en er tenminste 5 tweede broedpogingen kwamen. Zo gingen enkele paartjes vlak bij de schuilhut een tweede nest bouwen en ook ging een paartje broeden op de schelpen van het eiland. Dit nest is succesvol uitgekomen en heeft vliegvlugge jongen opgeleverd. Volgroeide jonge kievitën werden maar mondjesmaat waargenomen wat weer aangeeft dat er veel predatie is geweest. Het aantal broedparen wat een of meer jongen heeft grootgebracht wordt geschat op maximaal 5 wat heel karig is.

Scholekster

Ook dit jaar was er een broedgeval van de scholekster die een nest had langs de plasdras. En ook dit jaar is het nest leeggehaald voordat de jongen zijn uitgekomen. Het nest was goed vanuit de hut te observeren en zat pal naast het nest van een kievit die ook is leeggehaald. Ofschoon de scholeksters het broedvlot daarna hebben verkend is het niet tot een nest gekomen.

Kluut

Na het succesvol broeden van een paartje kluten vorig jaar wat vier jonge beesten opleverde was het spannend of de kluten weer terug zouden komen. Eind april werd voor het eerst een kluut op de plasdras gezien. Medio mei waren er drie en ging er een paartje broeden op het kleine eilandje recht voor de hut.

Een van de broedende vogels was het vrouwtje met Franse kleurringen die vorig jaar ook heeft gebroed. Op 22 mei waren er 6 volwassen kluten waarvan twee paartjes op de schelpen op het grote eiland waren gaan broeden, dus nu drie nesten. Op 25 mei bleek het nest op het kleine eiland te zijn leeggehaald en de gekleurde kluut was verdwenen. Maar er waren die dag wel 6 volwassen kluten die drie nesten op het grote eiland hadden! Er is geen simpele verklaring voor dit raadsel.

Tenminste drie van de kluten waren in het tweede kalenderjaar. Dat zouden dus goed de jonge kluten van vorig jaar kunnen zijn. Alle drie de nesten zijn uitgekomen en alle 12 de jonge vogels zijn uitgevlogen! Op 27 juli zijn alle kluten vertrokken van de plasdras.

Het was net als vorig jaar opvallend om te zien hoe fanatiek de oude kluten hun nesten en jongen verdedigden. Geen enkele vogel werd in de buurt van de nesten of jongen

getolereerd. Zelfs de op het eiland ook broedende kleine plevier had het heel moeilijk maar heeft wel jongen grootgebracht.

Kleine plevier

Drie paar kleine plevieren hebben dit jaar nesten in het gebied gehad. Een op VW4 langs de weg. Hier zijn jongen uit het nest gekomen maar die hebben het niet overleefd. Een paar broedde op het grote eiland op de plasdras en heeft twee jongen grootgebracht. Een paar had een nest eind juni op het broedvlot wat is leeggehaald. Waarschijnlijk had dit paartje al eerder een nest op het gebied van Vitens wat ook geen jongen heeft opgeleverd.

Wintertaling

Vorig jaar is het eerste broedgeval van de wintertaling op de Kroon vastgesteld. In vroege voorjaar verbleven verschillende paartje op de plasdras. Een paartje werd tot 2 mei waargenomen. Het is mogelijk dat dit paartje is gaan broeden maar bewijs is er niet.

Slobeend

Het gebied wordt steeds aantrekkelijker voor de slobeend. In het voorjaar werden er tot 11 exemplaren (waarvan 8 man) tegelijk waargenomen. Uiteindelijk zijn er tenminste 4 broedparen geweest. Twee op V1 waar ook een nest is gevonden en twee in het achterste gedeelte van de Kroon en Vitens. Over het broedsucces is niets bekend.

Wilde eend

Het geschatte aantal broedgevallen is 6 waarvan ongeveer 4 paar pullen heeft gekregen.

Krakeend

Ook ongeveer zes paar krakeenden verbleef in het gebied. Broedsucces is onbekend. Er zijn nog nooit pullen in het gebied gezien.

Kuifeend

Een of twee paartjes verbleven in de broedtijd in het gebied en hebben er waarschijnlijk hun nest gehad. Jonge vogels zijn niet waargenomen.

Meerkoet

Ongeveer 5 paar meerkoeten hebben gebroed en van tenminste 2 paar zijn jongen grootgebracht.

Waterhoen

Twee paartjes waterhoen hebben weer gebroed bij de plasdras en beide hebben jongen gekregen.

Fazant

Begin juli zijn enkele jonge fazanten op VO1 waargenomen. Een enkele keer is ook een man gezien.

Witte kwikstaart

Een paar deed zonder succes een broedpoging in de schuilhut. Er moeten een of twee paar witte kwikken gebroed hebben in of vlak bij het gebied gezien de het foerageren van ouders met jonge vogels.

Gele kwikstaart

Deze schaarse weidevogel doet het steeds beter wat vooral ook komt door de zeer bloemrijke akkers op het gebied van Vitens. Totaal 4 broedparen waren aanwezig op V2.2(1), VW2(2), VW3(1) en VW4(1). Tenminste 3 broedparen kregen jonge vogels die zijn uitgevlogen wat een mooi resultaat was.

Graspieper

2-3 paartjes graspiepers hebben gebroed op locaties VW3(1), VW4(1?) en V2.1(1) en hebben jongen grootgebracht.

Mogelijke andere broedende zangvogels

Enkele kleine karekieten zongen vrij langdurig in rietzomen langs de sloten net als een bosrietzanger en een rietzanger. Het is aannemelijk dat de kleine karekiet daadwerkelijk heeft gebroed gezien de alarmerende vogels die eind juli bij de plasdras werden waargenomen. Ook was er een zingende rietgors op de scheiding van de Kroon en Vitens en werden er ook jonge vogels waargenomen.

Tabel 1 Overzicht broedvogels de Kroon/Vitens

Vanaf 2019 is er een weidevogelgericht beheer van de grond van Vitens bijgekomen. In de periode 2015-2018 broedden er geen vogels op dat perceel door de zeer intensieve bedrijfsvoering.

In onderstaande tabel staan de aantallen broedparen en tussen haakjes het broedsucces (het aantal broedparen waarvan er sterke vermoedens zijn dat tenminste een jong is grootgebracht).

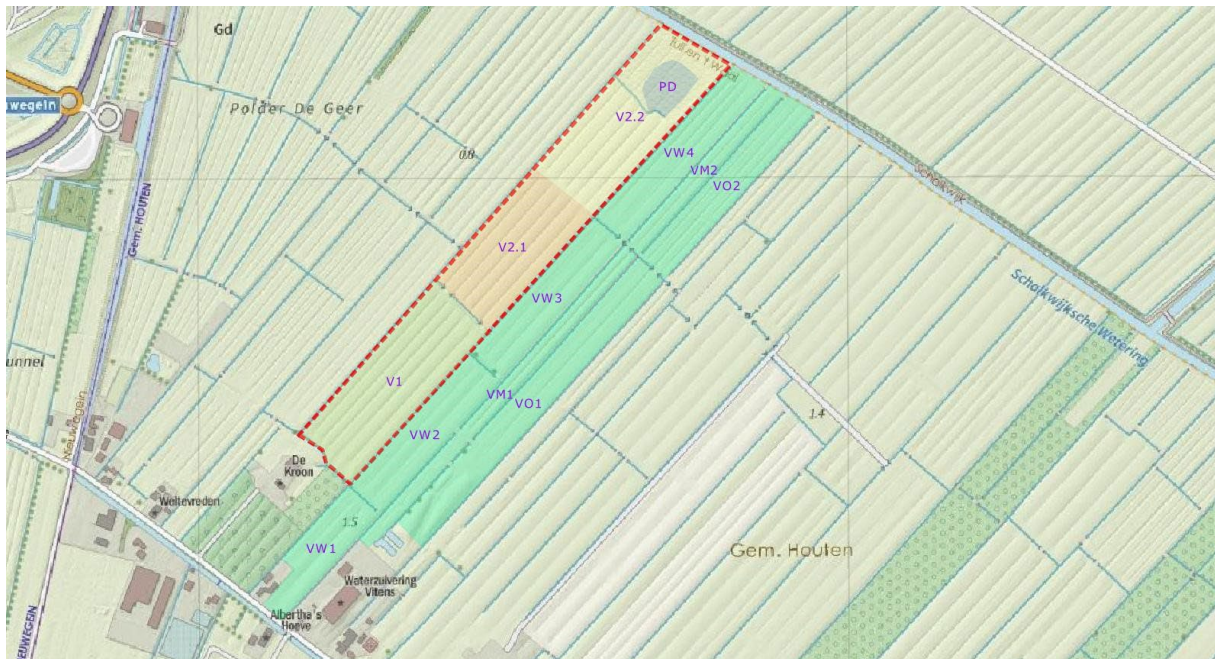
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Grutto	3-5	2(2)	3-5 (3)	7-8(4-5)	8-9 (4-5)	9-10 (2?)	7(5)
Kievit	2	4-5(0)	4(1)	9(3)	14-16 (4-6)	19 (1?)	21(10)
Tureluur	2	2-3(2)	5(5)	5-6(5)	9 (4-6)	9 (3-5)	13(5)
Scholekster	0	0	0	0	0	1(0)	1-2(0)
Meerkoet	-	-	1(?)	enkele(?)	5-6 (3-4)	6(2-3)	4-6(2)
Slobeend	1	1?	2(?)	3(3)	3-4 (?)	2-4(?)	3(?)
Wilde eend	0	1(1)	2(2)	3(3)	6 (?)	6(?)	4-6(?)
Krakeend	-	-	2(2)	2(?)	4-5 (?)	4-5(?)	4(?)
Kuifeend	0	1(1)	1(1)	1-2(?)	1 (?)	1(?)	1(?)
Grauwe gans	0	0	0	0	0	2(0)	1(0)
Nijlgans	0	0	1(1)	0	0	0	0
Graspieper	0	1-2(1)	0	0	0	1-3(?)	1(?)
Witte kwikstaart	0	0	1(1)	0	0	0	0
Gele kwikstaart	0	0	0	0	0	1(?)	1(?)
Rietgors	0	1?	0	0	0	1-2 ?	1(?)
Kleine plevier	1?	0	2(?)	2(?)	2 (0)	2(0)	2-3(0)
Kleine karekiet	0	0	1	0	0	1-2(0)	2(?)
Waterhoen	0	0	0	0	0	0	1(?)

Tabel 1 vervolg

In onderstaande tabel staan de aantallen broedparen en tussen haakjes het broedsucces (het aantal broedparen waarvan er sterke vermoedens zijn dat tenminste een jong is grootgebracht).

	2022	2023
Grutto	5-6(4-5)	7-9(3)
Kievit	23(15)	27(5)
Tureluur	11(6)	8-10(3)
Scholekster	1(1)	1(0)
Kluut	1(1)	4(3)
Kleine plevier	3(2)	3(1)
Wintertaling	1(?)	1?
Slobeend	4(2)	4(?)
Wilde eend	6(4)	6(4)
Krakeend	6(?)	6(?)
Kuifeend	1(?)	1-2(?)
Meerkoet	5(2)	5(2)
Waterhoen	1(2)	2(2)
Fazant	1(1)	1(1)
Gele kwikstaart	1-2(1)	4(3)
Witte kwikstaart	2(2)	1-2(1-2)
Graspieper	2(2)	2-3(2-3)
Kleine karekiet	4(?)	1(?)
Bosrietzanger	2(?)	1?
Rietgors	1(?)	1(1)

Bijlage 1 gebiedsindeling de Kroon/Vitens

De Kroon bestaat uit de deelgebieden V1, V2.1, V2.2 en de plasdras (PD). Het land van Vitens bestaat uit de deelgebieden VW1, VW2, VW3, VW4, VM1, VM2, VO1 en VO2. De plasdras van Vitens is gelegen op VW4 grenzend aan de scheidingsloot met V2.2. Het puttenveld op Vitens zijn alle VW deelgebieden.